

Warszawa, 23 lipca 2013 r.

Informacja sygnalna

WYNIKI BADAŃ GUS

Działalność instytucji kultury w Polsce w 2012 r.¹

W Polsce działalność prowadziło² 768 muzeów i oddziałów muzealnych, 174 teatry i instytucje muzyczne posiadające własny zespół artystyczny, 3870 domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic, 344 galerie i salony sztuki, 447 kin stałych oraz 8182 biblioteki publiczne (łącznie z filiami) i 1881 placówek informacyjno-bibliotecznych (bibliotek naukowych, fachowych, pedagogicznych, fachowo-beletrystycznych, ośrodków informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej oraz towarzystw naukowych).

W porównaniu z poprzednim rokiem, zwiększyła się liczba domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic (o 4,4%) oraz nieznacznie – teatrów i instytucji muzycznych (o 0,6%). Liczba pozostałych instytucji kultury zmniejszyła się (muzeów i oddziałów muzealnych – o 1,2%, galerii i salonów sztuki – o 2,3%, bibliotek publicznych – o 1,3%, placówek informacyjno-bibliotecznych – o 4,1%). Wzrosła liczba zwiedzających w muzeach (o 7,2%) oraz korzystających z ofert domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic (uczestników imprez – o 2,4%, członków zespołów artystycznych – o 17,4%, członków kół, klubów – o 9,5%).

Poszczególne województwa Polski cechuje zróżnicowanie pod względem dostępności do instytucji kultury, wynikające z różnego stopnia urbanizacji oraz rozwoju gospodarczego danego obszaru. Działalność poszczególnych rodzajów instytucji kultury uzależniona jest od miejsca ich lokalizacji – teatry i instytucje muzyczne, galerie, salony sztuki czy multipleksy najczęściej zlokalizowane są w dużych miastach; ośrodki kultury i świetlice – na obszarach wiejskich.

O dostępności korzystania z oferty instytucji kultury świadczy także poziom przystosowania obiektów dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Coraz więcej placówek dostosowuje wejścia do swoich budynków oraz wprowadza udogodnienia wewnątrz obiektu dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, wprowadza technikę audiodeskrypcji, dzięki której możliwy jest odbiór treści wizualnych przez osoby niewidzące i słabowidzące, a w przypadku bibliotek, przygotowuje specjalne miejsca dla niepełnosprawnych czytelników. W 2012 r. spośród wszystkich podmiotów działających w obszarze kultury,

¹ Źródłem informacji wykorzystanych w opracowaniu były wyniki badań prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny na formularzach: K-01 Sprawozdanie z działalności artystycznej i rozrywkowej, K-02 Sprawozdanie z działalności muzeum i instytucji paramuzealnej, K-03 Sprawozdanie biblioteki, K-05 Sprawozdanie z działalności wystawienniczej, K-07 Sprawozdanie z działalności domu kultury, ośrodka kultury, klubu, świetlicy, K-08 Sprawozdanie kina, K-09 Sprawozdanie z organizacji imprez masowych.

² Według stanu w dniu 31 XII 2012 r.

największą liczbą obiektów przystosowanych dla potrzeb osób niepełnosprawnych dysponowały kina (82,6% kin użytkowało budynki posiadające odpowiednio zaadoptowane wejście, 66,2% - posiadało udogodnienia wewnątrz budynku), teatry i instytucje muzyczne (odpowiednio 76,8% i 71,6%) oraz galerie i salony sztuki (52,9% i 44,5%). W urzędzenia do audiodeskrypcji najczęściej wyposażone były teatry i instytucje muzyczne (15,5%) oraz muzea i oddziały muzealne (11,1%).

Tabl. 1. Wybrane instytucje kultury według województw w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Województwa	Muzea ^a	Teatry i instytucje muzyczne	Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	Galerie i salony sztuki	Kina stałe	Biblioteki publiczne ^b	Placówki informacyjno-biblioteczne
Polska	768	174	3870	344	447	8182	1881
2011=100	98,8	100,6	104,4	97,7	99,8	98,7	95,9
Dolnośląskie	58	17	279	22	36	616	134
Kujawsko-pomorskie	27	9	206	13	18	438	71
Lubelskie	43	7	176	10	28	590	110
Lubuskie	16	4	80	5	12	254	27
Łódzkie	45	11	198	43	22	549	179
Małopolskie	108	15	430	67	44	744	232
Mazowieckie	115	35	266	56	60	969	296
Opolskie	14	3	209	3	13	317	48
Podkarpackie	43	3	338	7	29	681	67
Podlaskie	26	7	169	8	14	240	58
Pomorskie	59	13	270	18	22	323	75
Śląskie	56	19	362	39	51	804	249
Świętokrzyskie ..	24	4	122	10	12	275	42
Warmińsko-mazurskie	27	5	149	11	23	305	81
Wielkopolskie ...	83	12	320	20	42	704	171
Zachodnio-pomorskie	24	10	296	12	21	373	41

a Łącznie z oddziałami. b Z filiami.

Biblioteki

W 2012 r. w Polsce funkcjonowało 10049 bibliotek oraz placówek informacyjno-bibliotecznych³. Zdecydowaną większość stanowiły biblioteki publiczne, których celem jest zaspakajanie i rozwijanie potrzeb czytelnich społeczeństwa oraz upowszechnianie wiedzy i rozwoju kultury. Następną grupę stanowiły biblioteki naukowe, do których zaliczamy m.in.

³ 13 Wojewódzkich Bibliotek Publicznych i 1 Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka posiadały także status – biblioteki naukowej.

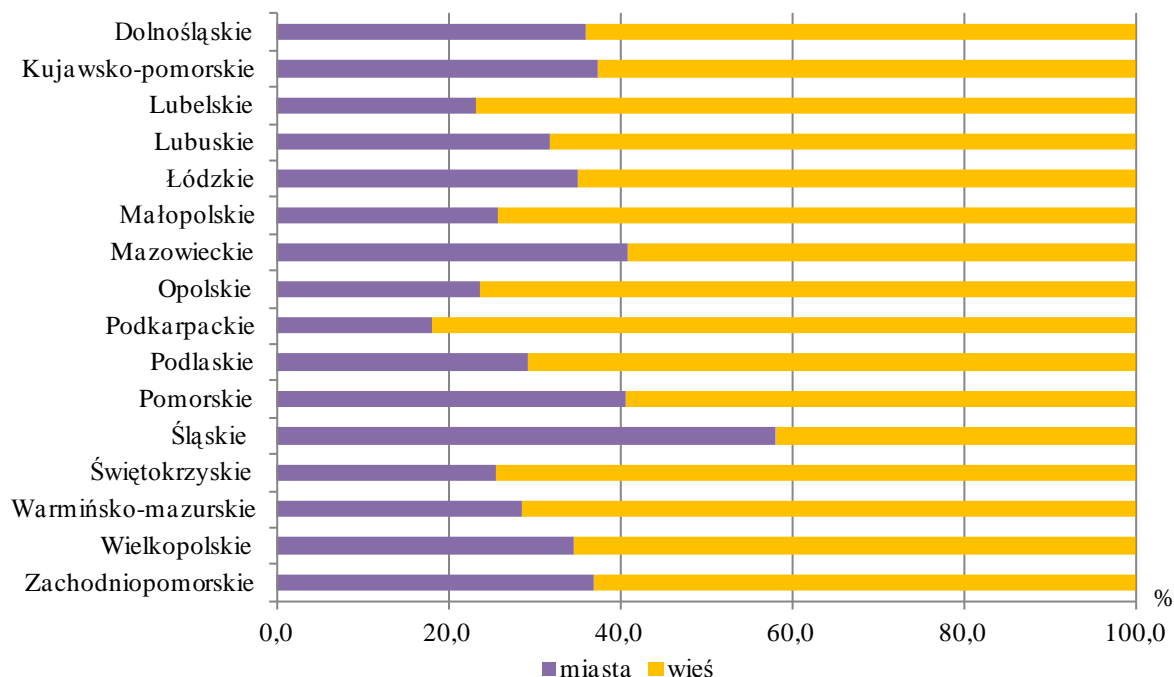
Bibliotekę Narodową, biblioteki Polskiej Akademii Nauk, biblioteki szkół wyższych oraz inne wymienione w rozporządzeniu, których zbiory tworzą narodowy zasób biblioteczny⁴.

W 2012 r. działały 8182 biblioteki publiczne wraz z filiami. Większość z nich (65,9%) zlokalizowana była na wsi. Z roku na rok można zaobserwować zmniejszającą się liczbę bibliotek. W stosunku do 2011 r. nastąpił spadek o 108 placówek. Najwięcej bibliotek zlikwidowano w województwie mazowieckim (17), dolnośląskim (15) i świętokrzyskim (14).

W miejscowościach, w których nie ma placówek bibliotecznych, funkcjonują punkty biblioteczne. Udostępniony w nich księgozbiór pochodzi z bibliotek macierzystych lub filii. W 2012 r. ich liczba zmniejszyła się o 6,5% w stosunku do roku poprzedniego i obecnie wynosi 1280 punktów.

Z myślą o najmłodszych czytelnikach, biblioteki tworzą w swych placówkach oddziały dla dzieci i młodzieży. W 2012 r. działało 768 oddziałów - najwięcej w województwach: śląskim (87 placówek) i małopolskim (77), najmniej - w świętokrzyskim (15) i łódzkim (19).

Wykr. 1. Struktura bibliotek publicznych^a według województw w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

a Z filiami.

W porównaniu z poprzednim rokiem, liczba czytelników w bibliotekach uległa niewielkiemu wzrostowi. W 2012 r. odnotowano 6,5 mln czytelników – osób, które dokonały co najmniej jednego wypożyczenia w ciągu roku. Choć niezmiennie najliczniejszą grupę czytelników bibliotek stanowią uczniowie, odnotowujemy spadek ich aktywności jako czytelników (w 2012 r. uczniowie stanowili 37,6% ogółu, tj. o 6,4% mniej niż w poprzednim roku). W omawianym roku na 1000 ludności w Polsce przypadało 168 czytelników.

⁴ Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 19 marca 1998 r. w sprawie zasad i trybu zaliczania bibliotek do bibliotek naukowych oraz ustalania ich wykazu (Dz. U. Nr 44, poz. 249) z późn. zm.

W 2012 r. w bibliotekach publicznych liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz wyniosła 122,0 mln, tj. o 1,3% mniej niż w 2011 r. Z roku na rok ulega zmniejszeniu liczba udostępnień księgozbioru na miejscu. W ubiegłym roku wyniosła ona 24,1 mln i była mniejsza o 5,4% w porównaniu z 2011 r.

W 2012 r. wskaźnik wypożyczeń księgozbioru w Polsce na jednego czytelnika wyniósł 18,9 woluminów. Najwyższy wskaźnik występował w województwach: wielkopolskim (22,7 wol.), świętokrzyskim (21,8) oraz podlaskim (20,4), natomiast najniższy – w mazowieckim (16,0), małopolskim (16,1) oraz pomorskim (16,5).

W 2012 r. księgozbiór bibliotek publicznych liczył 131,6 mln woluminów, tj. o 0,7% mniej niż przed rokiem. Na 1000 ludności przypadało 3439 woluminów księgozbioru.

Spośród placówek informacyjno-bibliotecznych w 2012 r. działało: 1087 bibliotek naukowych, 369 bibliotek fachowych, 318 pedagogicznych wraz z filiami, 65 fachowo-beletrystycznych, 28 ośrodków informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej oraz 14 bibliotek towarzystw naukowych. W porównaniu z 2011 r. nastąpił spadek liczby placówek w każdej z tych grup.

W 2012 r. liczba czytelników placówek informacyjno-bibliotecznych wynosiła 2,2 mln osób i w porównaniu z poprzednim rokiem uległa niewielkiemu spadkowi (o 2,9%). Niezmiennie, najwięcej czytelników korzystało z bibliotek naukowych (78,8%) oraz pedagogicznych (18,0%).

Wraz ze spadkiem czytelników, obniżył się także poziom wypożyczeń księgozbioru i udostępnień na miejscu. W 2012 r. dokonano 20,2 mln wypożyczeń na zewnątrz oraz 28,3 mln udostępnień księgozbioru na miejscu, tj. odpowiednio o 3,6% oraz 10,9% mniej w porównaniu z 2011 r.

Biblioteki publiczne oraz placówki informacyjno-biblioteczne, poza swoją podstawową działalnością, organizują różnego rodzaju imprezy (m.in. wystawy, zajęcia literackie, zajęcia edukacyjne). W 2012 r. zorganizowano łącznie 410,7 tys. imprez, w których wzięło udział 7,5 mln uczestników. Najczęściej wybieraną formą zajęć były zajęcia edukacyjne (3,5 mln zajęć; 200,5 tys. uczestników) oraz literackie (1,9 mln zajęć; 82,2 tys. uczestników).

W 2012 r. z ogółu wszystkich bibliotek i placówek informacyjno-bibliotecznych 88,9% wyposażonych było w komputery. Do Internetu podłączonych było 91,7% ogółu komputerów dostępnych dla czytelników.

Spośród wszystkich placówek bibliotecznych, 35,5% użytkowało obiekty posiadające wejście przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Znacznie mniej placówek (22,1%) posiadało odpowiednie adaptacje wewnątrz budynku. Spośród wszystkich miejsc w czytelniach, 2,9% przystosowanych było dla niepełnosprawnych czytelników.

W bibliotekach publicznych i placówkach informacyjno-bibliotecznych zatrudnionych było 36,2 tys. osób, z których 20,4 tys. posiadało wykształcenie bibliotekarskie.

Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice

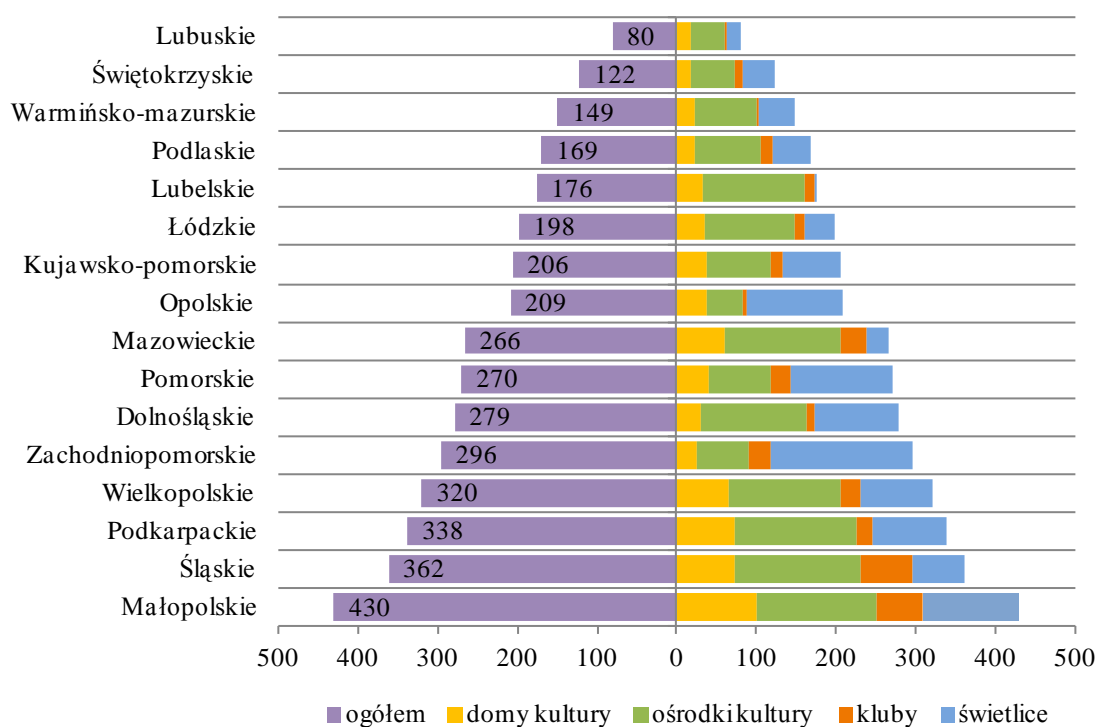

W 2012 r. funkcjonowało 3870 domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic, tj. o 4,4% więcej niż przed rokiem. Dominującym rodzajem jednostki były ośrodki kultury

i świetlice, które łącznie stanowiły prawie 3/4 wszystkich placówek. Na wsi funkcjonowało 61,5% wszystkich instytucji, przy czym najbardziej charakterystycznymi dla obszarów wiejskich były świetlice (91,7% ogółu tego rodzaju instytucji zlokalizowanych było w gminach wiejskich) oraz ośrodki kultury (58,4%). Natomiast kluby i domy kultury najczęściej prowadziły działalność w miastach – 79,1% klubów i 63,1% domów kultury funkcjonowało w miastach.

Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice są instytucjami niemal w całości należącymi do sektora publicznego. W 2012 r. jednostki samorządowe i niesamorządowe sektora publicznego były organizatorem dla 93,0% instytucji. Prywatnym organizatorem najczęściej były jednostki spółdzielcze, które nadzorowały działalność przede wszystkim klubów – spółdzielcze kluby stanowiły 58,7% wszystkich prywatnych placówek oraz równocześnie – 46,8% ogółu klubów w Polsce.

Wykr. 2. Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice według województw w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

W 2012 r. ponad połowa (53,3%) wszystkich domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic posiadała obiekty przystosowane dla osób niepełnosprawnych (o 6,6 p.proc. więcej niż przed rokiem). Najczęściej adaptacja dotyczyła wejścia do budynku (94,4% wszystkich przystosowanych obiektów), rzadziej – wnętrza budynku (61,3%).

Średnio, co druga placówka posiadała salę widowiskową, wyposażoną przeciętnie w 181 miejsc na widowni. Bibliotekę prowadziło 14,9% instytucji.

Spśród 6,4 tys. pracowni specjalistycznych działających w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w 2012 r., analogicznie jak przed rokiem, dominowały pracownie plastyczne (23,0% ogółu pracowni specjalistycznych), muzyczne (20,5%) oraz sale baletowe/taneczne (18,3%).

W 2012 r. domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice zorganizowały łącznie 195,1 tys. imprez, które zgromadziły 31,5 mln uczestników. W ciągu roku 1 instytucja zorganizowała przeciętnie 50 imprez. Najbardziej aktywne pod tym względem były domy kultury – 1 dom kultury w 2012 r. zorganizował średnio 80 imprez; najmniej – świetlice (17). Najczęściej organizowane były: prelekcje, spotkania, wykłady (19,4% ogółu imprez), występy zespołów amatorskich (18,8%) oraz imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne (11,9%). Nadal, tak jak rok wcześniej, do najliczniejszych (pod względem liczby osób przypadających na 1 imprezę) należały: festiwale (1081), występy artystów i zespołów zawodowych (430) oraz wystawy (195).

Według stanu na koniec grudnia 2012 r., w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach funkcjonowało 15,3 tys. zespołów artystycznych (o 8,8% więcej niż w 2011 r.), w ramach których działało 266,5 tys. członków (o 17,4% więcej niż w 2011 r.). Wśród wszystkich zespołów dominowały zespoły taneczne (4,0 tys.), muzyczne-instrumentalne (3,5 tys.) oraz wokalne i chóry (3,1 tys.). Oprócz zespołów artystycznych, instytucje prowadziły także systematyczne zajęcia w formie różnego rodzaju kół zainteresowań, klubów: w 16,1 tys. kół zrzeszonych było 362,4 tys. członków. Najliczniejsze były koła plastyczne (3,7 tys. członków), gospodyń wiejskich (2,7 tys.) oraz taneczne (2,4 tys.). Natomiast najwięcej członków skupiały kluby seniora (50 osób przypadało przeciętnie na 1 koło), dyskusyjne kluby filmowe (42) oraz terapeutyczne (26). Liczba kół zainteresowań oraz członków, w porównaniu z poprzednim rokiem, wzrosła odpowiednio o 13,1% i 9,5%.

W 2012 r. domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice zorganizowały 7,9 tys. kursów, tj. o 18,6% więcej niż rok wcześniej. Status absolwenta kursu uzyskało 124,7 tys. osób. Najbardziej popularne były kursy tańca (22,8% ogółu kursów), nauki gry na instrumentach (21,9%) oraz plastyczne (15,7%).

Muzea

W Polsce działalność prowadziło 768 muzeów (łącznie z oddziałami)⁵. 86,7% instytucji należało do sektora publicznego, w ramach którego organizatorem były najczęściej jednostki samorządu terytorialnego (83,8%). Podobnie jak w poprzednim roku, organizatorem co 3 prywatnego muzeum były organizacje społeczne, co czwartego – Kościoły i związki wyznaniowe.

Według podziału funkcjonalno-rzeczowego, tj. ze względu na typ ekspozycji, najliczniej reprezentowane były muzea regionalne (141 muzeów), historyczne (139) oraz interdyscyplinarne (84) i artystyczne (83), które łącznie stanowiły 58,2% ogółu muzeów. Najmniej liczne były muzea literackie (6), wnętrz (11) i geologiczne (13). Najwięcej muzeów zlokalizowanych było w województwach: mazowieckim (115), małopolskim (108) i wielkopolskim (83), najmniej – opolskim (14) i lubuskim (16).

W posiadaniu muzeów znajdowało się 15,7 mln muzealiów (w 2011 r. – 15,1 mln). W ciągu roku najwięcej pozycji inwentarzowych pozyskano dzięki darom od osób prywatnych i instytucji oraz na drodze badań – odpowiednio: 114,7 tys. i 113,8 tys. Dużą rolę odegrały także zakupy w kraju i za granicą, dzięki którym udało się pozyskać 51,9 tys. jednostek inwentarzowych.

Największą liczbę muzealiów posiadały muzea interdyscyplinarne (20,3%), przyrodnicze (14,6%) i artystyczne (14,1%), a najmniejszą – muzea biograficzne, literackie

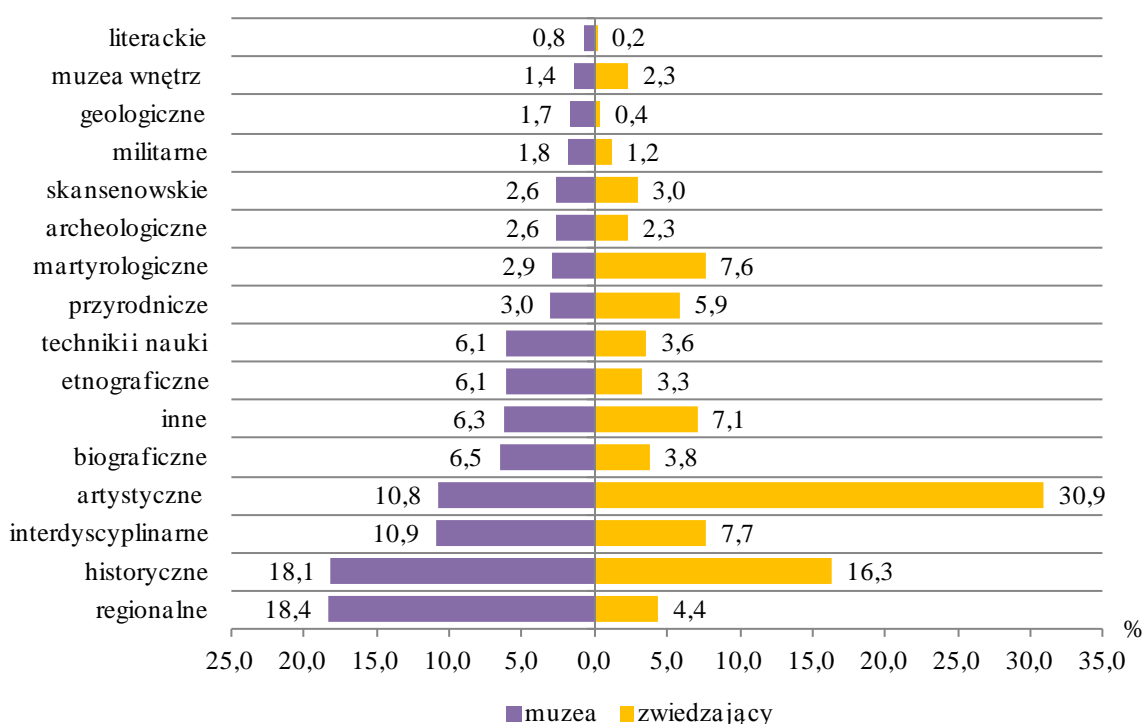
---

⁵ Według stanu w dniu 31 XII 2012 r.

i wewnątrz, których zbiory stanowiły po 0,3% ogółu muzealiów. W strukturze muzealiów według dyscyplin, najliczniej reprezentowane były zbiory z zakresu archeologii (20,1%), przyrody (18,1%) i sztuki (13,0%). Najmniej liczne były zbiory kartograficzne, militariów i archiwaliów i stanowiły odpowiednio 0,2%, 1,2% i 2,0% ogółu muzealiów.

W 2012 r. zdigitalizowano 410,0 tys. jednostek inwentarzowych (o 3,4% więcej niż w 2011 r.). Najwięcej – w województwie mazowieckim, śląskim i małopolskim (odpowiednio: 87,0 tys., 74,8 tys. i 66,2 tys.), a najmniej – w województwie opolskim, świętokrzyskim i lubuskim (odpowiednio: 3,4 tys., 3,9 tys. i 5,1 tys.). Największą liczbę zdigitalizowanych muzealiów odnotowano w zbiorach sztuki (28,0%), archeologii (16,2%) i fotografii (13,1%).

Wykr. 3. Struktura muzeów i zwiedzających według rodzajów muzeów w 2012 r.

Muzea dysponowały 405,1 tys. depozytów (o 2,0% mniej niż w 2011 r.).⁶ Najwięcej depozytów znajdowało się w zbiorach archeologicznych (40,1%), sztuki (24,1%) i numizmatów (9,4%).

W 2012 r. muzea w kraju zwiedziło 26,7 mln osób (o 7,2% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim), przy czym 11,3 mln zwiedzało je bezpłatnie (w tym 13,4% – z okazji imprez okolicznościowych, 8,4% – w „Noc Muzeów”). Z ogólnej liczby zwiedzających, 31,0% zwiedzało muzea i wystawy w zorganizowanych grupach i były to w większości grupy młodzieży szkolnej, które stanowiły 63,3% wszystkich zwiedzających w grupach i 19,6% ogółu zwiedzających.

Najwięcej zwiedzających (w przeliczeniu na 1 muzeum) odnotowano w województwach: małopolskim (69,9 tys.), mazowieckim (57,9 tys.) i dolnośląskim

⁶ Według stanu w dniu 31 XII 2012 r.

(29,8 tys.), a najmniej – w województwie opolskim (13,1 tys.), lubuskim (13,9 tys.) i podlaskim (14,8 tys.). Muzea prowadzące stronę internetową zarejestrowały 31,5 mln wirtualnych odwiedzin (o 22,7% więcej niż rok wcześniej).

W ubiegłym roku muzea i ich oddziały zorganizowały 4,9 tys. wystaw czasowych (w 2011 r. - 4,8 tys.), w tym 39 wystaw wirtualnych, przy czym wystawy własne stanowiły 60,4% ogółu wystaw czasowych. Pozostała część to wystawy obce, tj. prezentowane w danym muzeum, ale przygotowane przez inne muzea krajowe lub zagraniczne. Ponadto, w 2012 r. muzea zorganizowały 140 wystaw za granicą, które zwiedziło 610,3 tys. osób.

W ramach działalności kulturalno-naukowej i dydaktycznej muzea prowadziły szereg innych form aktywności, tj. lekcje muzealne, seanse filmowe, warsztaty, odczyty, prelekcje, spotkania, imprezy cykliczne, koncerty, imprezy plenerowe, konkursy oraz sesje i seminaria. W 2012 r. odnotowano łącznie 115,4 tys. tego typu imprez, w których wzięło udział 7,0 mln uczestników. Największą popularnością cieszyły się lekcje muzealne. Zorganizowano 61,7 tys. zajęć (w ramach 6,8 tys. tematów), w których uczestniczyło 1,4 mln osób. Przeciętnie 1 lekcja muzealna zgromadziła 23 uczestników.

W ramach działalności wydawniczej muzea przygotowywały katalogi zbiorów i wystaw, informatory i foldery, plakaty, roczniki, serie wydawnicze oraz inne wydawnictwa, których ogólny nakład w 2012 r. wyniósł 7,9 mln egzemplarzy dla 8,6 tys. tytułów. Wydawano głównie plakaty (3,3 tys. tytułów w nakładzie 301,6 tys. egzemplarzy) oraz informatory i foldery (2,0 tys. tytułów w nakładzie 3,9 mln egzemplarzy).

W ramach prac naukowych, muzea w 2012 r. rozpoczęły 683 programy badawcze, z których 483 były programami wewnętrznymi, a pozostałe – badaniami zleconymi z zewnątrz.

W ubiegłym roku blisko połowa (47,9%) muzeów i oddziałów muzealnych posiadała budynki z odpowiednio przystosowanym wejściem dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Udogodnieniami wewnątrz budynku dysponowało 35,4% instytucji. Ponadto 11,1% instytucji posiadało obiekty przystosowane do zwiedzania dla osób niewidzących i słabowidzących.

Instytucje paramuzealne

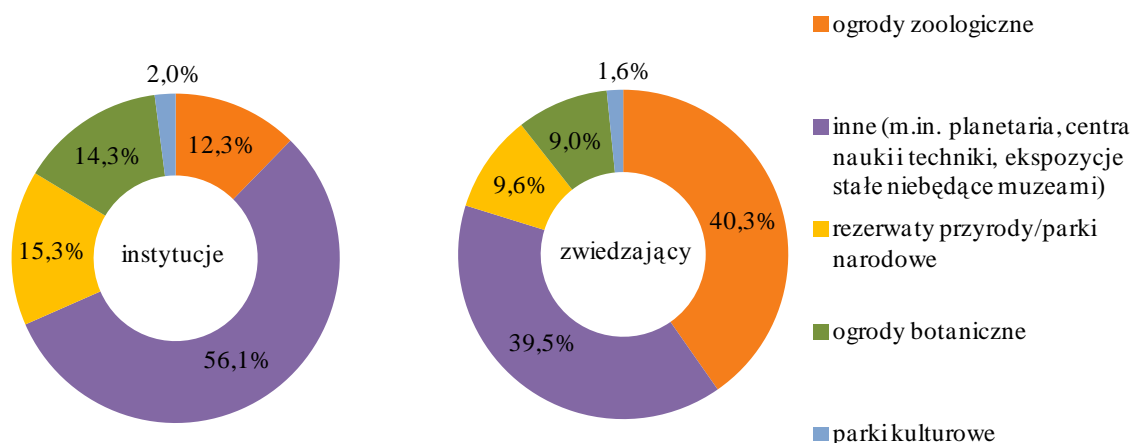

Zgodnie z rekomendowaną przez UNESCO klasyfikacją Międzynarodowej Rady ds. Muzeów (ICOM – International Council of Museums) instytucjami paramuzealnymi są: ogrody zoologiczne, botaniczne, rezerваты przyrody, parki narodowe i kulturowe oraz inne jednostki, tj. planetaria, miasteczka i centra nauki i techniki, a także niebędące muzeami ekspozycje stałe ukazujące osiągnięcia, odkrycia i ciekawostki z dziedziny historii, archeologii, kultury, przyrody, techniki itp.

W 2012 r. działało 98 instytucji paramuzealnych – najwięcej w województwie dolnośląskim (14), śląskim (11) i małopolskim (10), a najmniej w opolskim (1), lubuskim, warmińsko-mazurskim i wielkopolskim (po 3). Jednostki te zgromadziły 250,3 tys. okazów i eksponatów. W 2012 r. instytucje paramuzealne odwiedziło 9,7 mln osób, z tego 31,3% - w zorganizowanych grupach. Młodzież szkolna stanowiła 24,8% ogółu zwiedzających. Największą popularnością cieszyły się ogrody zoologiczne – w ubiegłym roku 1 placówkę odwiedziło średnio 325,4 tys. osób.

Wykr. 4. Struktura instytucji paramuzealnych oraz zwiedzających w 2012 r.

Instytucje paramuzealne, podobnie jak muzea, oprócz możliwości zwiedzania, proponowały odbiorcom także inne formy aktywności, m.in. odczyty, prelekcje, spotkania, seanse filmowe, warsztaty, imprezy plenerowe, lekcje muzealne, imprezy cykliczne – w 2012 r. w 17,0 tys. tego typu imprez wzięło udział 1,5 mln uczestników.

W ubiegłym roku, w ramach prowadzonej działalności wydawniczej, instytucje paramuzealne wydały łącznie 371 tytułów w formie drukowanej, o łącznym nakładzie 815,3 tys. egzemplarzy. Działalność wydawnicza instytucji paramuzealnych związana była przede wszystkim z drukowaniem informatorów i folderów oraz plakatów (68,5% ogółu tytułów i 64,4% wszystkich nakładów).

Galerie i salony sztuki

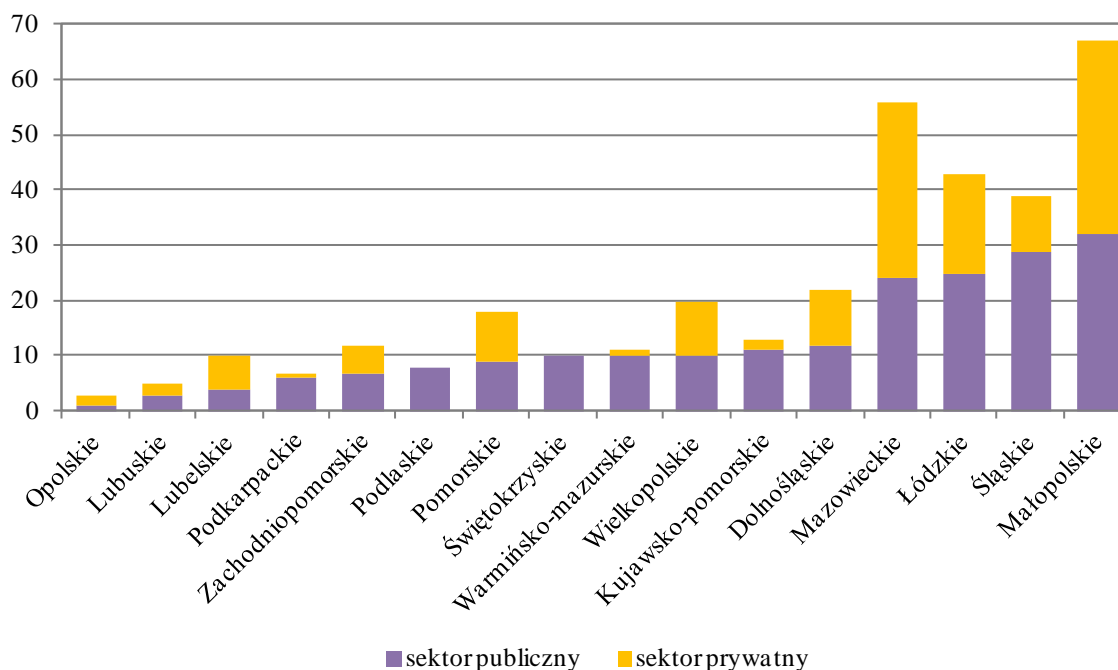
W 2012 r. w Polsce działały 344 galerie i salony wystawiennicze, organizujące czasowe wystawy sztuki współczesnej. 58,4% instytucji wystawienniczych należało do sektora publicznego, a pozostała część (w ramach sektora prywatnego) głównie do osób prywatnych oraz organizacji społecznych takich jak fundacje i stowarzyszenia.

Najwięcej instytucji wystawienniczych prowadziło swoją działalność w województwach: małopolskim (67), mazowieckim (56) oraz łódzkim (43); najmniej – opolskim (3), lubuskim (5), podkarpackim (7).

W 2012 r. galerie i salony sztuki zorganizowały łącznie 4,3 tys. wystaw, które zgromadziły 3,7 mln zwiedzających. Z ogółu zwiedzających, 11,7% stanowiły osoby zwiedzające wystawy plenerowe. W galeriach i salonach sztuki w Polsce zorganizowano 3757 wystaw krajowych, 275 zagranicznych oraz 193 międzynarodowe. Poza granicami kraju, polskie galerie i salony sztuki zorganizowały 79 wystaw.

Wystawy, do prezentacji których zastosowano tzw. nowe media, czyli nietradycyjne eksponaty, formy i techniki (animację komputerową, aranżacje przestrzeni – instalacje, design, wideo itp.), stanowiły 13,9% wszystkich wystaw.

Wykr. 5. Galerie i salony sztuki według sektorów własności i województw w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

Oprócz swojej podstawowej działalności, galerie i salony sztuki miały w ofercie szereg imprez towarzyszących wystawom. Spośród nich największym zainteresowaniem cieszyły się odczyty, prelekcje oraz spotkania z autorami wystaw, które w 2012 r. stanowiły 18,2% wszystkich imprez okołowystawienniczych. W zakresie edukacji kulturalnej, galerie i salony sztuki zorganizowały 11,0 tys. warsztatów i lekcji, w których wzięło udział 198,6 tys. uczestników.

W ramach prezentacji swojej oferty, galerie i salony sztuki prowadzą także działalność wydawniczą, która w 2012 r. objęła 9,3 tys. tytułów w formie drukowanej, o łącznym nakładzie 2,2 mln egzemplarzy, oraz 1,8 tys. tytułów w formie elektronicznej.

Ponad połowa (52,9%) wszystkich galerii i salonów sztuki dysponowała budynkami, których wejścia przystosowane były dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Odpowiednie adaptacje wewnątrz budynku posiadało 44,5% instytucji.

Teatry i instytucje muzyczne

W 2012 r. działalność sceniczną prowadziły 174 teatry i instytucje muzyczne, które posiadały własny zespół artystyczny. Większość teatrów i instytucji muzycznych należało do sektora publicznego, w ramach którego organizatorem były przede wszystkim jednostki samorządu terytorialnego. Natomiast w ramach sektora prywatnego dla ponad połowy podmiotów organizatorem były osoby fizyczne.

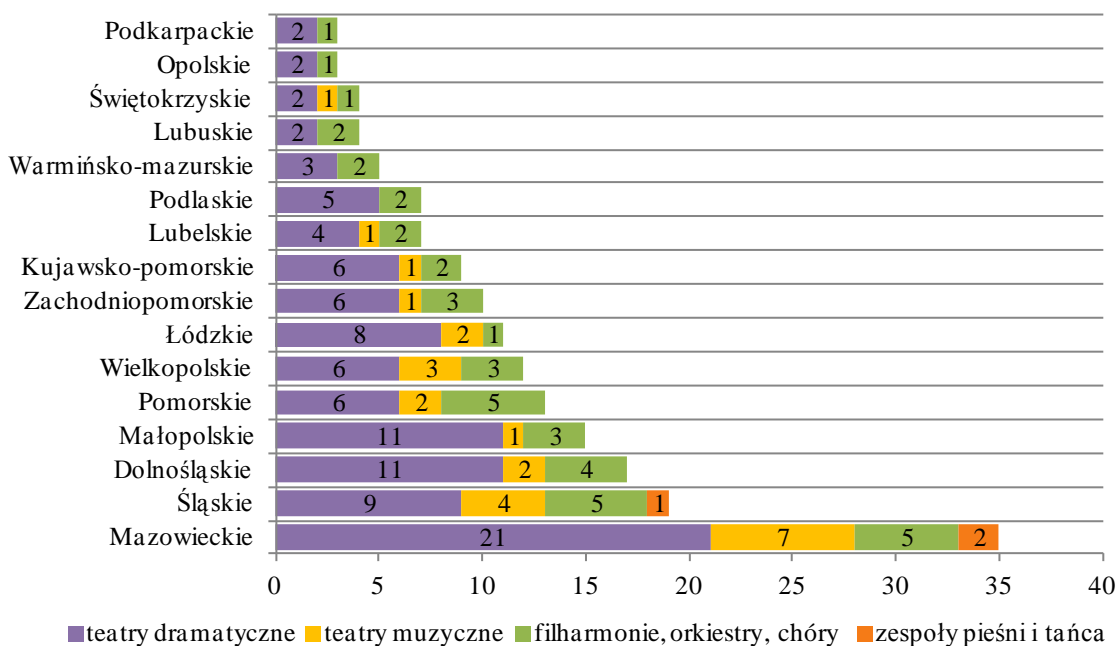
Instytucje teatralne i muzyczne dysponowały łącznie 317 scenami oraz 77,9 tys. miejsc na widowniach w salach stałych.⁷ Ponad 3/4 wszystkich teatrów i instytucji

⁷ Według stanu w dniu 31 XII 2012 r.

muzycznych posiadało obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: odpowiednio przystosowane wejście do budynku posiadało 76,8% obiektów, udogodnienia wewnątrz budynku – 71,6%. W urzędzenia do audiodeskrypcji wyposażonych było 15,5% ogółu instytucji.

Liczba przedstawień i koncertów wystawionych przez teatry i instytucje muzyczne w 2012 r. kształtowała się na podobnym poziomie jak rok wcześniej i wyniosła 54,1 tys. (wzrost o 0,9%). Natomiast liczba widzów i słuchaczy spadła o 2,3% i wyniosła 10,7 mln. Większą frekwencją cieszyły się przedstawienia i koncerty wystawiane przez teatry i instytucje muzyczne w innych województwach (273 osoby uczestniczyły średnio w 1 przedstawieniu, koncercie) niż we własnym województwie (193). Biorąc pod uwagę rodzaj instytucji, przeciętnie najwięcej osób uczestniczyło w przedstawieniach zorganizowanych przez zespoły pieśni i tańca (średnio 614 osób przypadało na 1 przedstawienie, koncert), opery (524) oraz operetki (377).

Wykr. 6. Teatry i instytucje muzyczne według województw w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

W 2012 r. teatry wystawiły 609 premier – o 6,9% mniej niż w poprzednim roku. Najwięcej przedstawień premierowych miało miejsce w teatrach dramatycznych województwa mazowieckiego (22,0% wszystkich premier).

Oprócz działalności w kraju, teatry i instytucje muzyczne oraz przedsiębiorstwa (agencje) rozrywkowe, realizowały swoje przedsięwzięcia także za granicą. W 2012 r. wystawiły łącznie 707 przedstawień i koncertów, w których wzięło udział 392,8 tys. widzów. Najwięcej przedsięwzięć zrealizowano w Niemczech (129), Francji (69) oraz Stanach Zjednoczonych Ameryki (55), lecz najwyższą średnią liczbę widzów i słuchaczy odnotowano w Hiszpanii (1297 osób na 1 przedstawieniu, koncercie), Japonii (1102) oraz Austrii (1091). Natomiast w polskich teatrach i instytucjach muzycznych, najczęściej gościli artyści i zespoły

artystyczne z Włoch (14,0% ogółu występów zagranicznych), Stanów Zjednoczonych Ameryki (12,4%) oraz Rosji (12,0%).

W ramach edukacji kulturalnej w 2012 r., teatry i instytucje muzyczne zorganizowały łącznie 13,2 tys. odczytów i prelekcji, seansów filmowych, koncertów, konkursów, warsztatów, lekcji, festiwali, imprez plenerowych oraz sesji i seminariów naukowych (o 2,3% więcej niż przed rokiem), w których wzięło udział 2,4 mln uczestników (o 17,9% więcej niż przed rokiem). Ponadto, filharmonie i orkiestry zorganizowały 11,9 tys. szkolnych audycji muzycznych.

Kina

Według stanu na koniec 2012 r., w Polsce działały 453 kina (447 kin stałych i 6 kin ruchomych). 98,4% ogółu kin stałych zlokalizowanych było w miastach – najczęściej w województwach: mazowieckim (59), śląskim (50) i małopolskim (44), a najmniej – lubuskim (11), świętokrzyskim (12), opolskim i podlaskim (po 13).

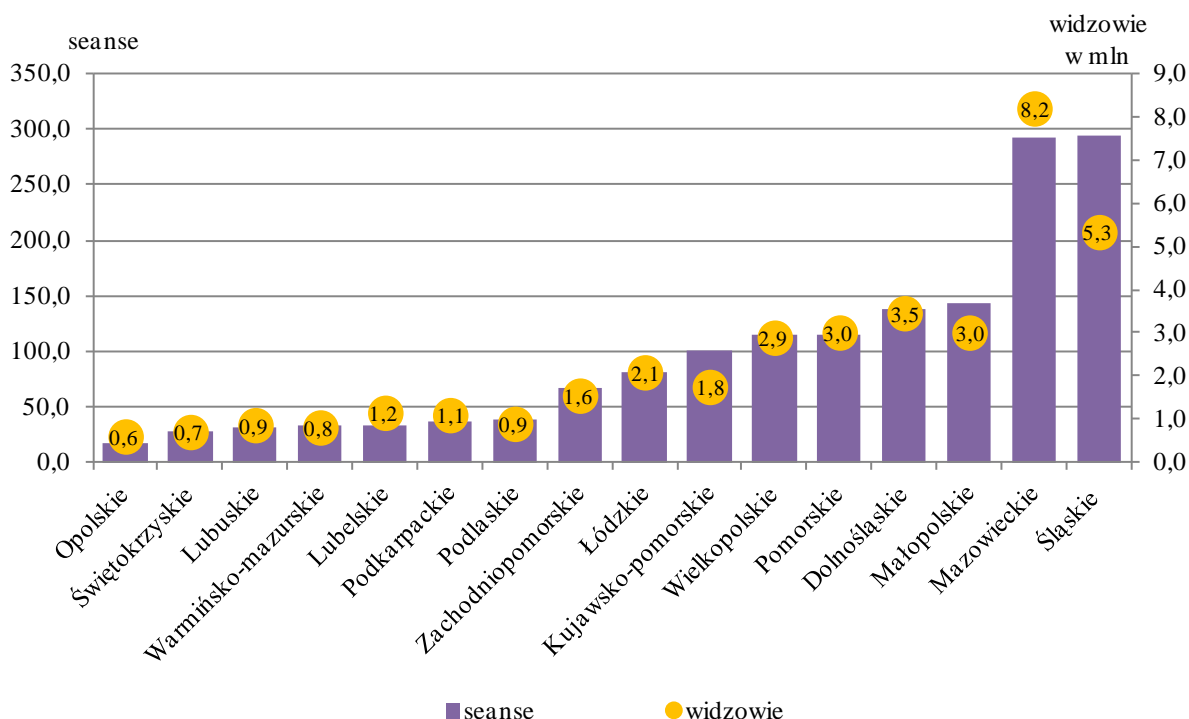
W 2012 r. liczba wyświetlonych seansów filmowych w kinach stałych była zbliżona do poziomu z roku poprzedniego i wyniosła 1,6 mln (spadek o 0,2%). Najwięcej seansów wyświetliły kina w województwie śląskim (18,8%), mazowieckim (18,7%) i małopolskim (9,1%), najmniej – opolskim (1,1%), świętokrzyskim (1,8%) i lubuskim (2,0%). Filmy produkcji polskiej stanowiły 14,4% ogólnej liczby seansów i cieszyły się największą frekwencją: przeciętnie 1 seans filmu polskiego zgromadził 30 widzów, podczas gdy europejskiego (nie wliczając polskiego) – 22, a pozaeuropejskiego – 24. Filmy europejskie, łącznie z polskimi stanowiły 53,0% wszystkich seansów filmowych.

Ogólna liczba widzów w kinach stałych, w porównaniu z poprzednim rokiem, zmniejszyła się o 5,4% i wyniosła 37,5 mln. Wskaźnik liczby widzów przypadających na 1000 ludności zmniejszył się z 1030 w 2011 r. do 973 w 2012 r. Zwiększyła się natomiast liczba sal projekcyjnych (o 3,6%) i w rezultacie, liczba miejsc na widowni (o 3,4%). Spośród ogólnej liczby 257,8 tys. miejsc na widowni, blisko co trzecie miejsce należało do kina jedno- i dwusalowego.

Od wielu lat dominującym rodzajem kin na rynku są multipleksy: wyświetlają najczęściej seansów i gromadzą najliczniejszą widownię (w 2012 r. – 59,8% ogółu seansów i 58,1% ogółu widzów w kinach stałych). Jednak w porównaniu z 2011 r., liczba seansów i widzów w multipleksach spadła (odpowiednio o 3,2% i 8,3%). Najwięcej widzów odwiedziło multipleksy w województwach: mazowieckim (5,1 mln), śląskim (3,3 mln) oraz małopolskim (2,1 mln). W 2012 r. średnio 1 multipleks dysponował 2285 miejscami na widowni, wyświetlił 18,3 tys. seansów filmowych, na których zgromadził 427,2 tys. widzów. Natomiast w ramach minipleksów, w ubiegłym roku powstało 50 nowych sal projekcyjnych – najczęściej w województwie kujawsko-pomorskim (12), pomorskim (10) i zachodniopomorskim (7). W porównaniu z 2011 r., w minipleksach zwiększyła się także liczba seansów (o 10,3%) oraz widzów (o 4,4%).

Zmniejsza się z roku na rok liczba kin posiadających, jako jedyną, aparaturę do wyświetlania filmów na taśmie światłoczułej o szerokości 35 mm (spadek o 27,8% kin w porównaniu z 2011 r.), a wzrasta liczba kin dysponujących tylko cyfrową aparaturą w standardzie DCI (blisko trzykrotny wzrost w porównaniu z 2011 r.) oraz równocześnie dwoma rodzajami aparatury, tj. 35 mm i cyfrową w standardzie DCI (wzrost o 16,7%).

Wykr. 7. Seanse i widzowie w kinach według województw w 2012 r.

Poza podstawową działalnością, jaką jest projekcja filmów, kina zachęcały widzów do uczestnictwa także w innych imprezach, przede wszystkim w zorganizowanych przez siebie spotkaniach i prelekcjach (3,7 tys. imprez, 386,8 tys. uczestników), imprezach muzycznych i koncertach (576 imprez, 114,5 tys. uczestników), konkursach (148 imprez, 24,0 tys. uczestników) oraz imprezach plenerowych (95 imprez; 23,4 tys. uczestników).

Z roku na rok wzrasta liczba kin umożliwiających internetową rezerwację biletów. W 2012 r. 37,1% kin stałych oferowało taką możliwość, podczas gdy w 2011 r. – 33,9%.

Ważnym elementem w procesie integracji osób niepełnosprawnych jest przystosowywanie kin dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W ubiegłym roku 83,2% kin stałych posiadało odpowiednie adaptacje obiektu: 82,6% kin dysponowało odpowiednio przystosowanym wejściem do budynku, 66,2% – udogodnieniami wewnątrz budynku. Ponadto, osoby niedowidzące i słabowidzące miały możliwość korzystania z urządzeń do audiodeskrypcji, lecz odsetek kin, wyposażonych w odpowiednie urządzenia, był niewielki (w 2012 r. – 7,6% ogółu kin stałych).

Imprezy masowe

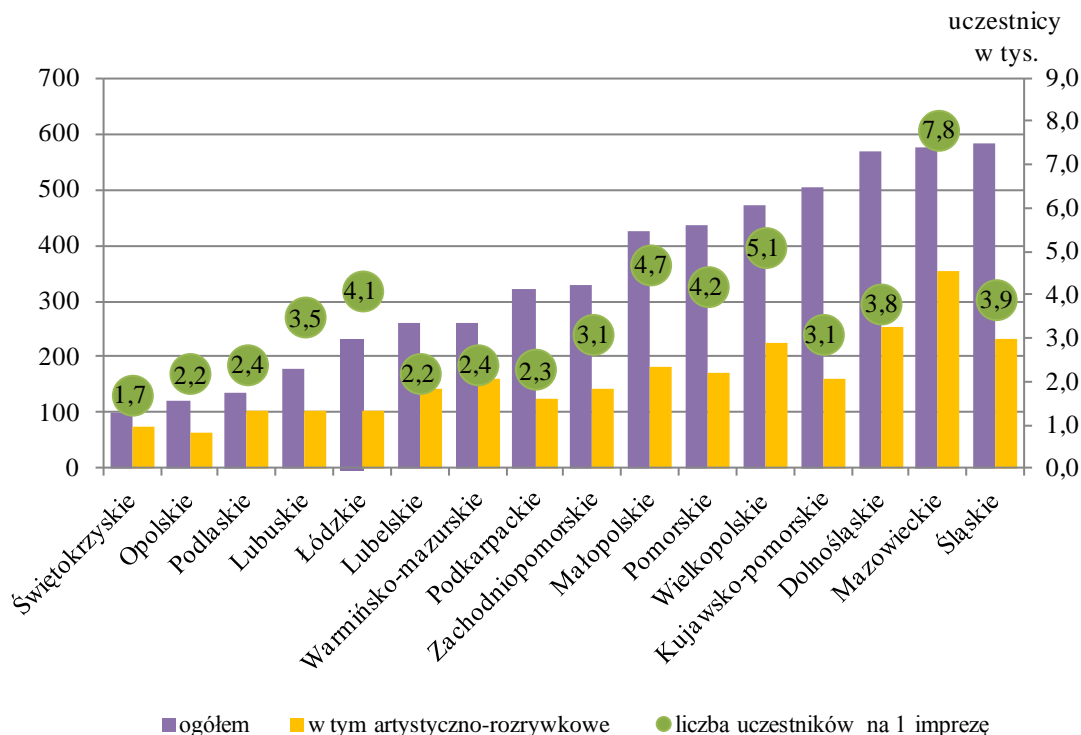
W 2012 r. w Polsce zostało zorganizowanych 5,5 tys. imprez masowych⁸, z których 47,4% stanowiły imprezy artystyczno-rozrywkowe. Przeprowadzono o 8,1% imprez

⁸ Zgodnie z ustawą o bezpieczeństwie imprez masowych, o imprezach masowych można mówić wtedy, gdy liczba udostępnionych przez organizatora miejsc dla osób w obiekcie będącym budynkiem wynosi nie mniej niż 500 (w przypadku imprez sportowych - nie mniej niż 300), a w obiekcie niebędącym budynkiem – nie mniej niż 1000. Organizatorem takich imprez, po otrzymaniu stosownego zezwolenia, może być zarówno osoba fizyczna, osoba prawna, jak i jednostka nieposiadająca osobowości prawnej, a miejscem przeprowadzenia – teren otwarty lub obiekt zamknięty.

masowych więcej niż w 2011 r. Liczba imprez artystyczno-rozrywkowych spadła w tym czasie o 3,5%.

Najwięcej masowych imprez zorganizowano w województwie śląskim (581), mazowieckim (574) oraz dolnośląskim (567), najmniej – świętokrzyskim (99), opolskim (121) oraz podlaskim (134).

Wykr. 8. Imprezy masowe oraz uczestnicy według województw w 2012 r.

W ramach imprez artystyczno-rozrywkowych przeważały koncerty (53,5%), które znacznie częściej (71,7%) organizowane były na terenie otwartym niż w obiekcie zamkniętym. Najwięcej koncertów odbyło się w województwie mazowieckim (190), dolnośląskim (143) oraz wielkopolskim (138). Oprócz koncertów, w ramach masowych imprez artystyczno-rozrywkowych odbywały się również festiwale, przedstawienia i spektakle oraz wiele imprez łączonych, np. kabaret i pokaz filmowy. Organizatorem 78,7% wszystkich tego typu imprez były osoby prawne.

W 2012 r. we wszystkich masowych imprezach uczestniczyło 22,0 mln osób, z których 8,3 mln uczestniczyło w imprezach artystyczno-rozrywkowych. Przeciętnie w 1 imprezie masowej wzięło udział 4006 osób, w tym w imprezie artystyczno-rozrywkowej – 3180.

Opracowanie: E. Bińczycka, M. Czwartkowska, B. Jędrychowska, S. Kluza, M. Plata
 US Kraków, Ośrodek Statystyki Kultury, tel.12 36 10 211